

pri vsi svoji dobri volji, da se darovana peresa, svinčniki, pisanke in risanke ne uporabljajo tako lepo in koristno, kakor lastna. Tudi tu mora človek skušati,

„da je dobrota sirota“. Dolgoletna skušnja uči, da kar se piše, to se naj bolj v spominu ohrani in človek toliko velja, kar v glavi ima. *L. Knjige — Trata.*

Društven vestnik.

Iz radovljiskega okraja. — Prvi koncert učiteljskega društva radovljiskega okraja vršil se je 19. listopada prav sijajno; udeležilo se ga je mnogo odličnega občinstva. Videlo se je pri tem koncertu, kako se zanimajo vsi stanovi za napredek šolstva, kajti počastili so nas s svojo navzočnostjo politični uradniki s preblagorodnim okrajnim glavarjem na čelu, zastopani so bili sodnijski, notarjatski in davkarski urad; pohvalno omeniti ni je duhovskega stanu, kateri se je v znatnem številu udeležil te produkcije. Opazil si župane, krajne šolske predsednike itd.; le jeden stan in to učiteljski stan nam oni večer ni delal časti, le jako malo jih je bilo prisotnih. To je žalostno! Opravičeni so vsekako gg. učitelji iz Bohinja radi prevelike oddaljenosti, zanimanje za našo stvar pokazali pa so vendar s tem, da so nam poslali telegram s nastopno vsebino: „Tovarišem, buditeljem narodne glasbe v prosepah šolstva krepki živeli!“ Medic, Rihtaršič, Andoljšek. — Večje udeležbe od strani učiteljstva pričakujemo gotovo pri drugem našem koncertu.

Nagovor predsednika, kratek a jedrnat, bil je z burno pohvalo sprejet. Zbori kakor tudi čveterospev so se peli izborno, in občinstvo je s viharnim ploskanjem pokazalo, kako se mu dopada dobro peta naša narodna pesem. Ugajala je posebno nova kompozicija „Občutki“, zbor s bariton solo od J. Aljaša. Gospod skladatelj pokazal nam je s to skladbo veliko nadarjenost v kompoziciji; priporočamo se mu, da nas večkrat s svojimi skladbami razveseli. — Solist, gospod Pianecki moral je zbog izvrstnega prednašanja in sonornega glasu prvi pesmi še drugo „Nedved-ovo — Zvezdi“ dodati.

Slavnostni govornik, g. Podkrajšek je v proslavo imendana presvetle cesarice Elizabete sledeče prednašal:

Slavno občinstvo! Častita gospoda! V neznanosti sobani, kjer čez leto in dan sedeva brezkrbna mladina, zbrali ste se danes v velikem številu, ter se odzvali vabilu našega mladega društva, ki je s tem prvim korakom v javnosti pokazalo svojo smer, idealno, kakor je tudi idealno in blagonosno stanovsko delovanje njegovih udov.

Ni še dolgo, odkar se je rodila misel, da se osnuje učiteljsko društvo za naš okraj, ni še dolgo, odkar je osnovalni odbor začel svoje delovanje in prav pred kratkim se je vršil v ravno teh prostorih prvi občni zbor mladega društva, ki je s prireditvijo prvega tega koncerta pokazalo svojo življenjsko moč, svojo energično voljo, obdržati se na površji.

Naše društvo goji blage namene. Podpirati hoče šolstvo materialno, in to s tem načinom, da bode s čistimi doneski zabavnih in pevskih večerov, koncertov itd. vpisovalo šole tega okraja ustanovnim udom šolskega društva „Narodna šola“. To društvo, ki tako blagodejno deluje že toliko let v korist naše ljudske šole, dajalo bode potem našim šolam šolskega blaga, ki se bode delilo med ubogo deco.

Uboge šolarčke hočemo torej podpirati in tem načinom unemati tudi njihove roditelje, naš priprosti narod za ljudsko šolo, za šolo, ki teži po tem, da izobražuje naš ljud, da mu blazi srce, da ga vsposablja za življenje v najširjem pomenu besede.

Ljudska šola nareja si pot v srce roditeljev skozi srea otroška. Velevažno je to načelo za naše razmere, ker izvira mržna do šole in učitelja čestokrat tudi iz prevelike ubožine.

Čim intenzivnejše bode torej naše delovanje, tem večji tudi uspeli pri ponku, tem večja ljubezen do šole — izvira vsega dobrega in koristnega.

Količnega pomena in kolike koristi pa je za vsako državo v narodno gospodarskem in političnem obziru na zdravi ljudski šolski podlagi izgojen narod, to ve nam povedati občna svetovna povestnica na vsakem listu, to veste ceniti pa tudi Vi, slavna gospoda, ki ste prihiteli v tolikem številu današnji večer na ta prostor. Dejansko ste nam pripomogli izvrševati za-
dačo, katero smo si zapisali na naš društveni prapor.

Slovenski ljudski učitelji smemo pa tudi ponosni biti na ta uspeh. Živa priča nam je, da je duh, ki prošinja nas, prodril v vse sloje človeške družbe, da ta duh narodne prosvete navdaja Vas in nas jednako močno.

To nam je pa tudi tešilo v svojem težavnem poslovanju. Zavest, da stoji na naši strani razumništvo, ki nas podpira v vsih naših težnjah, ki nam dejansko pomaga vresničevati naše namene, ta daje nam pogum da bodemo vstrajali do zadnjega dne življenja našega, delujoči za najbližji ideal človeštva, za njega izomiko.

Bili pa so časi, ko ljudski šoli ni bilo tako lahko izvrševati vzvišene te naloge, to je bil nje faktor, ljudski učitelj, pravi trpin ne le v šoli, temveč tudi izven šole.

Ni čuda, da je ljudstvo tavalo po temi, da ves priprosti narod ni vedel ničesa o dobrotah pametne vzgoje in pametnega pouka.

Toda obrnilo se je na bolje. Prišel je prevrat; prejšnji nazori o ljudski šoli in ljudskem učitelju so izginili, ostal je le spomin nanje, spomin, ki nas nav-

daja s tem večjo hvaležnostjo do onega, ki ga je provzročil.

Z državnim ljudsko-šolskim zakonom je dobila po našem prevzračenem vladarji ljudska šola ono reformno, ki ji je bila po duhu časa potrebna in primerna.

Ljudskemu šolstvu je došla zaslomba od najvišjega mesta; od tam so dohajali ukazi, ki so doveli šolstvo in učiteljstvo do one stopinje, katero zavzema danes in danes v življenji.

Ta stan, ponizan in teptan, ponosno se stanovam drugim družji. Te besede so pomenljive za vsacega ljudskega učitelja, pomenljive za učiteljska društva, današnje dobe.

Tudi odbor našega učiteljskega društva je uvaževal to. Svojo prvo veselico je priredil v proslavo imendne presvetle cesarice naše, zveste tovarišice vrhovnemu zaščitniku ljudskega šolstva.

Vsi narodi širne Avstrije tekmujejo dostojno poveličevati take eminentno patriotične praznike.

Saj je pa tudi blagost vse vladarske hiše tako velika, tako nedosežna, da ji ni jednake nikjer.

Lepšega povoda za to slavnost ni bilo, in tudi jaz ne bi mogel dostojneje završiti svojega govora, ne da bi se spomnil poleg Nje, katere imendan danes slavimo, tudi Njega, ki nam je ustvaril naš preporod.

Njega Veličanstvu presvetlemu cesarju Francišku Jožefu I. in Nje Veličanstvu presvetli cesarici Elizabeti zakličem torej trikratni: slava, slava, slava!

Zadnjo točko „Cesarka himna“ poslušalo je občinstvo stoji; pela se je prva in zadnja kitica.

Po koncertu je bila zabava v gostilni g. M. Klinar-ja. Prostorni salon je bil dokaj pretesen za toliko občinstva; vse je vrelo notri, da bi poslušalo še lepo petje učiteljev- pevcev. In res se je zapelo veliko krasnih zborov in četerospevov iz „Lavorike“. Čuli smo tudi več nabitnic; posebno naidušeno je govoril g. A. pl. Kappus iz Kamnegorice, poudarjajoč gorko zanimanje učiteljev za narodno pesem itd.

Drugi dan je imel odbor učiteljskega društva svojo sejo v Radovljici. G. blagajnik je naznanil, da je dal koncert nad 80 gld. čistega dohodka.*) Poslal se je ta znesek „Narodni šoli“ in vpisane so vstanovnim udom tega društva štiri po žrebu določene šole: Begunje, Breznica, Koroška Bela in Jesenice.

Odbor je sklenil, da bo vsak mesec dvakrat pevska skušnja in da se pred pustom priredi drugi koncert.

Ig. Rozman. — Mošnjé.

Iz kranjskega šolskega okraja. (Naše društvo). V 3. dan listopada t. l. je imelo učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj svojo skupščino v mestni dvorani v Kranji. Ob 10. uri dopoldne otvori predsednik g. L. Jelenec zborovanje. V svojem nagovoru poudarja, kako potrebno je učiteljstvo združnega delovanja v korist in za ugled svojega stanu

*) Častitamo na tem lepem uspehu! — *Uredn.*

ter v prospah ljudskega šolstva. Omenja zborovanja „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Celji. Pri tem zborovanju je bilo naše društvo zastopano po voljenih delegatih polnoštevilno. Obžaluje potem, da so se v zadnjem času brez uzoeka zopet pojavljali krivični napadi na slovensko učiteljstvo po načelu: Calumniare audacter, semper aliquid haeret. Da nam znani gospod doktor odrekuje patrijotizem — nam slovenskim učiteljem — kateri kažemo pri vsakojaki priložnosti uzorno ljubezen do mile nam Avstrije in do preslavne cesarske rodovine, zato od naše strani samo pomilovanje. — Slednjic prosi g. predsednik društvenike, naj se vsi udeležujejo društvenega delovanja, neučitelji pa prijatelji šole naj nas blagoizvolijo podpirati v naših težujah. Izmed podpornih udov je bil navzoč znani šolski prijatelj g. Jožef Kršič, za kar se mu predsednik najpristréneje zahvaljuje.

Druga točka dnevnega reda je bilo poročilo g. tajnika. Iz tega povzamemo, da je imelo društvo svojo prvo ustanovno skupščino dne 1. velikega travna t. l.; društveni odbor je imel dve seji, pri katerih je ukrepal o društvenih stvareh. Društvo šteje danes 41 udov, 3 podporne in 38 pravih.

Iz poročila gospoda blagajnika izvemo, da društvo materijelno dobro stoji, pričakovati pa je v prihodnje izdatnih stroškov. Obžaluje ob enem, da nekateri učitelji našega okraja še vedno obračajo društvu hrbet. Pregledovalcem računov so bili voljeni gg.: Cvirn, Pezdíč in Kuhar.

Gospod pevovodja nasvetuje, naj društvo pristopi k „Glasbeni Matici“, naj kupi vse muzikalije, kar jih je izdal ta zavod ter naj si naroči pesmi Ludovika Kube „Slovanstvo v vseh spevih“. Proti temu nasvetu oglašuje se g. J. Pezdíč ter poudarja, da je že itak odbor okrajne učiteljske knjižnice sklenil kupiti nasvetovane muzikalije. Gospodje, kateri so pri omenjenem odboru, naj le delujejo na to, da se sklep tudi uresniči in društvo si bo izposojevalo ondi muzikalije. Čemu kupovati tu in tam, ker nam je treba štediti pri društvu osobito začetka. G. A. Likozar meni, da naj bi društvo „Gl. Matici“ vender le pristopilo, ker gre podpirati dobro stvar, a vender obvelja nasvet g. Pezdíča.

Šesta točka dnevnega reda je bilo poročilo g. M. Kosa „o okrajnih učiteljskih društvih“. Najprej dokazuje g. poročevalec, da so okrajna učiteljska društva oziroma njihove zaveze zidane na zdrav temelj ter da ima v prvi vrsti korist od njih narodno šolstvo. Saj je smoter okrajnih učiteljskih društev vzgoja in pouk, pripomočke temu ustvarja in vodi učiteljstvo po svojih društvih lože nego posameznik. Ker imajo okrajna učiteljska društva povsod takšen smoter ter se izkazujejo s takšnimi dejanji, v prid so človeštvu. Okrajna učiteljska društva so pa še posebej vesela prikazen za slovenski živelj. Koder se ta ustanovljajo s slovenskim društvenim jezikom, tam je še smeli živeti Slovincem. V dokaz temu navaja g. poročev-

valec žalostne razmere za Slovenstvo na Koroškem, Beneškem in Prekanurji na Ogrskem, kjer še ni nobenega učiteljskega društva s slovenskim društvenim jezikom. Število okrajnih učiteljskih društev je tudi merilo za izobraženost naroda. Torej v deželah, kjer posluje mnogo učiteljskih društev, nahaja se tudi mnogo ljudskih in drugih šol; koder je mnogo šol, uspeva gotovo izobraženost naroda. G. poročevalec kaže na Česko, kjer pokriva vso deželu gosta mreža učiteljskih društev. Nekaternikom ni všeč nobena stvar, podrl bi radi vse, a na prazno mesto zidali ničesar. Konča pa z vsklikom: „Delajmo, razumniki, da kmalu tudi naš priprost narod spozna resnico: šola in učiteljska društva so največji prijatelji in dobrotniki človeštva! Poročilo je bilo sprejeto z odobravanjem.“

Pri posameznih nasvetih predlaga g. Luznar v imeni odbora: 1. skupščina naj sklene sprejeti v svoja pravila določbo, da društvo preskrbi umrlim društvenikom nagrobne spomenike; 2. § 34. društvenih pravil naj se toliko spremeni, da se bodo skupščine naznanjale društvenikom v „Učit. Tov.“, „Popotniku“ in v „Slovenskem Narodu“, le podpornim in častnim udom se pošiljajo posebna vabila; 3. skupščina naj voli poseben odsek 5 udov, kateri bo ocenjeval ter skupščini poročal o novih knjigah, obsezajočih pedagoško stroko in o knjižnicah primernih za otroško knjižnico. Vse te nasvete je sprejela skupščina brez ugovora. V omenjeni odsek so bili voljeni gg.: A. Zumer, J. Pezdič, M. Kos, K. Benedik in gospdč. M. Sittig-ova.

Potem utemeljuje g. Fr. Luznar samostalni predlog: skupščina naj sklene naprositi „Zavezo slovenskih učiteljskih društev“, da bi dala pri prihodnjem svojem glavnem zborovanju v razgovor, bi li ne bilo unestno delovati na to, da bi se šolsko leto na ljudskih šolah po deželi začelo po velikonočnih počitnicah? G. predlagatelj poudarja, da morajo šestletni otroci začeti v šolo hoditi v jako neugodnem letnem času. Slaba pota, grdo vreme zadržuje jih doma, oni zamujajo početni pouk in posledica temu je, da zaostajajo za jedno leto, kar bi se ne zgodilo, ko bi začeli hoditi v šolo v bolj ugodnem letnem času — spomladi. Ta misel je pa tudi vkoreninena v priprostem ljudstvu,

kajti čuje se čestokrat: naš bo pa šele spomladi začel v šolo hoditi. Temu nasvetu je več gospodov ugovarjalo in skupščina ga je zavrgla.

Dalje utemeljuje g. L. Jelenc samostalni predlog, skupščina naj voli odsek 5 udov, kateremu bude nalog pretresovati, kako preskrbeti vse šole našega okraja z načrti šolskih okolišev ter o svojih ukrepih poročati prihodnji skupščini. G. predlagatelj omenja, da je pri letošnji učiteljski konferenciji poročal o metodi pri početnem zemljepisnem pouku na ljudski šoli ter poudarjal, da zahteva prava metodika, začeti zemljepisni pouk s šolsko sobo, preiti na šolsko poslopje in okoličico, na šolski okoliš ter tu pojasnjevati zemljepisne pojme. Obrisi šolske sobe in šolskega poslopja napravi si pač lahko vsak učitelj, a težje je narisati načrt šolskega okoliša. Stane dokaj truda in prizadene tudi stroškov. Takega načrta še nima nobena šola v našem okraju in vender je tak načrt jeden najvažnejših in najpotrebnejših učnih pripomočkov. Zato naj začne naše društvo izdajati te načrte zaporedoma za vse šole v šolskem okraju, ker bo inace še dokaj vode steklo po Savi, predno bo imela vsaka šola načrt svojega okoliša. Do zemljevida našega šolskega okraja pripomogel nam bo šlav. e. kr. okrajni šolski svet, do omenjenih načrtov naj nam pripomore naše društvo. G. Režek meni, da naj bi se ne volil odsek, ampak vsa stvar naj se prepusti odboru, s čemer se strinja tudi g. Jelenc.

Slednjič nasvetuje g. Jelenc: skupščina naj sklene poslati „Zavezi slovenskih učiteljskih društev“ najtoplejšo javno zahvalo na jednatem odgovoru dr. Mahniča neosnovanim in grdim napadom na slovensko učiteljstvo v „Rimskem Katoliku“, slavno uredništvo „Učit. Tov.“ pa naprositi tudi ponatisniti v celoti isti odgovor v jedni prihodnjih števil. Nasvet je bil jednoglasno sprejet z živahnim odobravanjem.

Na to so se vršile volitve v društveno vodstvo. Voljeni so gg.: A. Rozman, J. Režek, J. Pezdič, A. Kmet, Fr. Luznar, A. Likozar in L. Jelenc; delegatom k zborovanju „Zaveze“ pa gg.: J. Traven, J. Režek, Fr. Luznar, A. Likozar in L. Jelenc.

O 1/2 I sklene g. predsednik skupščino s trikratnim živioklicem na presvetlega cesarja. —c.

Vestnik.

God presvetle cesarice se je dne 19. t. m. po vseh ljubljanskih šolah in po šolah na deželi slovesno praznoval s sv. mašo, pri kateri se je pela cesarska pesem. Ta dan je bil pouka prost.

Najvišja podpora. Presvetli cesar je podaril za zgradbo šolskega poslopja v šolski občini Lienfeld na Kočevskem vsoto 200 gl.

Najvišje odlikovanje. Presvetli cesar je podelil g. vladnemu svetniku Antonu Globočniku, nekdanjemu okrajnemu glavarju in predsedniku okrajnega

šolskega sveta v Postojni, povodom njegovega umirovljenja plemstvo.

Imenovanje. Gg. okrajni glavarji Feliks Schaschel, Filip Zaplotnik, bivši predsednik okrajnega šolskega sveta v Kamniku in Ivan Mahkot, predsednik okrajnega šolskega sveta ljubljanske okolice, imenovani so vladnimi svetniki pri deželni vladi v Ljubljani.

Osobne vesti. Izprašan učiteljski kandidat g. Leopold Potrebni je dobil službo družega učitelja